

No5(4)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 322 sahifa,
18-may, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'quvchi yoshlarni muhandislik kasblariga yo'naltirishda xorij tajribasi.....	10
<i>Maxamov X. T., Omondavlatova Sofiya Baxtiyor qizi</i>	
2-sinf darslarida "4K" ko'nikmalarini shakllantirish: XXI asr savodxonligi poydevori	14
<i>Jo'rayeva Nargiza O'ktamovna</i>	
Ommaviy axborot vositalarining inson ruhiy salomatligiga ta'siri: empirik tadqiqot natijalari.....	18
<i>Abdinazarova Bibixonim Rashid qizi</i>	
Talabalar uchun amaliy ko'nikmalarni shakllantirishda texnik loyihalarning o'rni	23
<i>Axmadaliyev Mansurbek Erkaboy o'g'li, Rejabov Jaloliddin Sadiq o'g'li</i>	
Masalalarni modellashtirish metodi yordamida yechish yo'llari	28
<i>B. B. Qarshiyev, Bekmuradov Bobur Toyloq o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida elektron o'quv materiallaridan foydalanishning afzalliklari.....	34
<i>Tog'aymurodova Marjona Yusuf qizi</i>	
Raqamli ta'lim muhitida dizaynerlik faoliyatlarini rivojlantirishning zamonaviy metodlari.....	39
<i>Satvoldiyeva Malaxatxon A'zamjanovna</i>	
Metall va metallmas buyumlarga ishlov berish texnologiyasi fanidan amaliy dars mashg'ulotlarini raqamli texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi	47
<i>A. Safarov</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni shakllantirish mezonlari.....	57
<i>Xolmatov Doston Dilshod o'g'li</i>	
7–8-sinf biologiya darslarida kompetensiyaviy yondashuvni takomillashtirish metodikasi	60
<i>Xolmurodova Sarvinov</i>	
Zamonaviy adabiyotda lider ayol portreti va shaxsiy rivojlanish falsafasi.....	64
<i>G'afforova Dildora Ergashevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qish darslarida matn ustida ishlash metodikasini takomillashtirishning pedagogik asoslari.....	69
<i>Yusupova Umida Zayniddin qizi</i>	
Umumta'lim maktabida xalq hunarmandchiligi va badiiy loyihalashda kreativ yondashish texnologiyalarining mazmun-mohiyati.....	74
<i>Shomirzayev Maxmatmurod Xuramovich, G'aniyeva Dilfuza A'lam qizi</i>	
Oila muhitining raqamli tadbirkorlik motivatsiyasiga ta'siri: psixologik tahlil	78
<i>Tursunov Lutfulla Sayfullayevich, Boyqobilova Sevinch Fazliddin qizi</i>	
Maktab va muzeylar aloqadorligini ta'minlash asosida o'quvchilarni ma'naviy merosga hurmat ruhida tayyorlashning pedagogik texnologiyasi	81
<i>Nizomxonova Nargizaposhsho Ekrixon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida produktiv o'qish malakasini shakllantirish.....	86
<i>Xurramova Sojida Abdunazar qizi</i>	
Oliy ta'lim tizimida liderlik kompetensiyalarini takomillashtirishning kompleks yondashuvlari	91
<i>Risvayeva Charos Zaydilla qizi</i>	
Sport sohasining ommaviyligi va inklyuzivligi	94
<i>Z. N. Urunova, M. Jaborova</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida psixologik muhitni swot-tahlil qilish va korreksiyalash	97
<i>Sattorova Shirinoy San'atovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kognitiv kompetentligini rivojlantirishda integrativ yondashuv ..	100
<i>Buvrayev Akram Rustam o'g'li</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy nutqiga qo'yiladigan talablar	104
<i>Xolmuminova Dilfuza Xolmamatovna</i>	
O'qituvchining kasbiy faoliyatida ma'naviy-axloqiy fazilatlarining ahamiyati	107
<i>Jumanazarova Dilnoza Umurzaqovna</i>	

Hadislar yordamida boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy-axloqiy sifatlarni shakllantirish	111
<i>Akaboyeva Malika Raxmatovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mustaqil fikrlashga o'rgatish texnologiyasi	114
<i>Beshimova Muazzam Bahodirovna, To'lanboyeva Farangis Ibrohimjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ona tili fanini o'qitishda kreativlik qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik shart-sharoitlari	117
<i>Xoliyeva Sevara Rustam qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda multimedia texnologiyalaridan foydalanish kompetensiyasini tarkib toptirish	122
<i>Narmatova Fotima Dilshod qizi</i>	
Organizing Physics Lessons in General Education Schools Based on Gamification Elements	127
<i>Y. A. Mamatokhunov, U. S. Ismoilov, M. A. Muxtorjonova</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning samaradorligi....	129
<i>Meyliyeva Sevinch Bozor qizi</i>	
Anoreksiyasi va bulimiyaning psixologik determinantlari hamda klinik jihatlarini	132
<i>Askarova Nargiza Abdivaliyevna, To'raqulova Sevinch Sattorjon qizi</i>	
Koxlear implantli bolalar fonematik eshituvini shakllantirish asosida tovush talaffuzini shakllantirish	136
<i>Bozorov Otabek Yo'ichi o'g'li, Yakubova Asalxon Ulug'bek qizi</i>	
Qisqa masofaga yuguruvchi yosh sportchilarning kuch va tezlik-kuch ko'rsatkichlarini rivojlantirishda yillik rejalashtirish samaradorligi	139
<i>Eshpulatov Jamshid Nuraliyevich</i>	
Разработка модуля автопрокторинга для платформ дистанционного обучения на основе компьютерного зрения и анализа активности пользователя	144
<i>Дустқобилов Акмал Бобомуродович</i>	
Определение нарушений академической честности на онлайн-экзаменах на основе компьютерного зрения: алгоритм и эффективность модуля kameraproctor	149
<i>Дустқобилов Акмал Бобомуродович, Маматов Ислонбек Ильесович</i>	
Zamonaviy ta'limda sun'iy intellekt texnologiyalari: imkoniyatlar, muammolar va istiqbollar	154
<i>Delov To'liqin Erkinovich, Gulmirzayeva Zulayho Ko'k'lanboy qizi</i>	
Ijtimoiy tarmoqlarning talaba yoshlar psixologiyasiga ta'siri	160
<i>Saidakbarova Nigora Abduraxim qizi</i>	
Talabalarni ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlashning besh blokli pedagogik modeli	165
<i>Amonov Mirjon Namozovich</i>	
O'smirlarning raqamli texnologiyalarga qaramligi va uning psixologik salomatlikdagi o'rni	170
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Normamatova Aziza Ibroxim qizi</i>	
Qizlarda erta nikohning psixologik omillari va sabablari	174
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv motivlarini shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari	178
<i>Jumayeva Guzal Xayriddin qizi</i>	
Maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarda barmoqlar harakati mashqlari asosida kichik motorika va harakat koordinatsiyasini rivojlantirish	183
<i>Mirzakarimov Yuldashboy Abdinabiyeich</i>	
Globalashuv sharoitida yoshlar tashkilotlari orqali milliy o'zlikni anglashni shakllantirishning pedagogik strategiyalari	187
<i>Axralova Marg'uba Akmalxanovna</i>	
Tarbiya fani asosida o'quvchilarda huquqiy kompetentlikni rivojlantirish imkoniyatlari	191
<i>Jumanova Xafiza Xoliqulovna</i>	
Zamonaviy ilmiy-texnika taraqqiyoti sharoitida texnologik ta'lim mazmunini STEM yondashuvi asosida integratsiyalash va talabalarining texnik fikrlash kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	196
<i>Imanov Baxtiyor Berdiyevich, Qulmamatova Xurshida Abduxamidovna, Barataliyeva Nasiba Maxmadaminovna</i>	
Ijodiy kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltirilgan o'quv jarayonining mazmuniy ta'minoti	202
<i>Kubayeva Mavluda Baxtiyor qizi</i>	

The Influence of a Competency-Based Approach on Educational Quality in Physics Instruction	205
<i>A. Xakimov, Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, M. A. Ne'matova</i>	
Umumta'lim maktablarida o'quvchilarning ekologik savodxonligini shakllantirishning amaliy holati	208
<i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilariga ingliz tilini o'rgatishning pedagogik va psixologiyistik xususiyatlari	214
<i>Ismoilova Muattar Ilyosovna</i>	
Sharq mutafakkirlarining yoshlarni mehnat va kasb-hunarga o'rgatish bo'yicha qarashlari	219
<i>Alqarov Qodir Xolmatovich, Irmatov Pirmuhammad Normat o'g'li</i>	
Metallar mavzusini interfaol metodlar asosida o'qitish orqali o'quvchilar kreativligini oshirish	222
<i>Murodova Sayyora Qanoatovna</i>	
Moliyaviy terminlarni tarjima qilishning metodologik muammolari	226
<i>Norboyeva Dilafuz Djumaqulovna, Suvonov Ozodbek Jamshid o'g'li</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida yakuniy nazorat jarayonlarini sun'iy intellekt texnologiyalari asosida tashkil etishning afzalliklari	230
<i>Abdunabiyeva Kamola Mansurovna</i>	
Pedagogik ta'limda AI-tutor texnologiyalaridan foydalanish: o'zaro ta'sir mexanizmi va samaradorlik tahlili	236
<i>Abdunabiyeva Maftunaxon Solijon qizi</i>	
Talabalarda prokrastinatsiyani kamaytirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	240
<i>Kozimov Sayfullah Maxammadjon o'g'li</i>	
Kompetensiyaviy yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faoliyatini rivojlantirish	245
<i>Raximov Zokir Toshmirovich</i>	
Yosh voleybolchilarning umumiy va maxsus jismoniy tayyorgarliklarini oshirishning pedagogik asoslari	249
<i>Temirov Shoirbek Raimjonovich</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida boshqaruv jarayonlari mexanizmlarini takomillashtirish	253
<i>Kimsanova Rahnamo Solijonovna</i>	
Milliy kurash vositasida yoshlarning irodaviy sifatlarini rivojlantirish	257
<i>Muratov Muzaffar Shermamatovich</i>	
Xavotirlanish muammosining psixologik-pedagogik adabiyotlarda o'rganilganligi va o'smirlik davrining psixologik xususiyatlari	261
<i>Mutalibjonov Nurillo Iroiljon o'g'li</i>	
Bo'lajak pedagoglarda kreativ tafakkurni rivojlantirishning innovatsion va refleksiv asoslari	264
<i>Oblayeva Lobar Erdonovna</i>	
STEM Education Technology: Physics Teaching Methodology and Future Innovations	268
<i>Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, Odinakhon Sotvoldiyeva Abdumannob qizi</i>	
Mustaqil ta'limni tashkil etishning nazariy asoslari	272
<i>Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna</i>	
Maktabgacha tarbiya yoshda bolalar kognitiv sohasining tadqiq qilinishi	276
<i>Raxmonova Shaxrizoda Laziz qizi</i>	
Modernization of Physics Teaching Methodology Based on Stream Integration in Vocational Schools	279
<i>S. Z. Zaynobiddinov, Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, Z. M. Orifjonova</i>	
Cultural Competence as a Core Component of Foreign Language Teaching: Theoretical Foundations and Pedagogical Integration	282
<i>Shahlo Obidova</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida talabalarining akmeologik madaniyatini rivojlantirishda ART-pedagogik texnologiyalardan foydalanish	286
<i>Shodmonova Shoir Saidovna, Sharifova Dildora Shavkiddin qizi</i>	
Talabalarining to'garak mashg'ulotlari orqali ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish yo'llari	290
<i>Turakulova Feruza Mamadoli qizi</i>	

Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ona tili fanini o'qitishda kreativlik qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik shart-sharoitlari	294
<i>Xoliyeva Sevara Rustam qizi</i>	
Texnologiya darslarida raqamli texnologiyalar vositasida o'quvchilarning tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	298
<i>Xudoyberdiyeva Nilufar Raximqulovna</i>	
Umumta'lim maktablari musiqa darslarida media-kontentlardan foydalanib o'quvchilarda estetik didni shakllantirish.....	302
<i>Xudoyqulov Asilbek Aziz o'g'li</i>	
Педагогические стратегии профилактики раннего профессионального выгорания у студентов-медиков (в условиях высокой информационной нагрузки)	305
<i>Асророва Мафтунабегим Махаммадризо кизи</i>	
Формирование самоотношения у подростков, переживших насилие	308
<i>Кушакова Наргиза Исламбаевна, Азаркова Миланика Дмитриевна</i>	
Изучение развития эпистемических знаний у учащихся 5-го класса в педагогико-психологической литературе.....	311
<i>Нехочина Лола Шахобиддиновна</i>	
Когнитивные уровни читательской деятельности в заданиях PIRLS: типология, процессы понимания и система оценивания.....	314
<i>Нуруллаева Шахло Уктамовна, Александра Валерьевна Шаркова</i>	

ANOREKSIYASI VA BULIMIYANING PSIXOLOGIK DETERMINANTLARI HAMDA KLINIK JIHATLARI

Askarova Nargiza Abdivaliyevna

Toshkent davlat tibbiyot universiteti
pedagogika va psixologiya kafedrasida dotsenti

To'raqulova Sevinch Sattorjon qizi

Toshkent davlat tibbiyot universiteti davolash fakulteti talabasi

Annotatsiya: Mazkur tadqiqotning maqsadi nerv anoreksiyasi va bulimiyasining psixologik mexanizmlarini, xavf omillarini hamda zamonaviy davolash usullarining samaradorligini chuqur tahlil qilishdan iborat. Metodologik asos sifatida reprezentativ tanlanmalar ma'lumotlarining meta-tahlilidan, jumladan, ABCD (11 721 nafar bola) va NCS-A (10 123 nafar o'smir) tadqiqotlaridan, shuningdek, ovqatlanishga munosabatni belgilovchi EAT-26 testining psixometrik xususiyatlarini baholashdan foydalanildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, ushbu buzilishlar negizida o'zlikni anglash yetishmovchiligi, hissiy-emotsional tartibga solishning buzilishi hamda perfektsionizm yotadi. Bunda kognitiv-xulq-atvor terapiyasi (CBT-E) bulimiyada eng yuqori samaradorlikni namoyon etsa, anoreksiya kompleks, fanlararo yondashuvni talab qiladi. Bog'lanish buzilishlarini erta tashxislash va korreksiya qilish ushbu patologiyalar bilan bog'liq yuqori o'lim darajasini pasaytirishning hal qiluvchi omili ekanligi haqida xulosa qilindi. Tadqiqotda, shuningdek, uzoq muddatli remissiyani yaxshilash uchun neyrobiologik va psixosotsial modelni integratsiya qilish zarurligi ta'kidlanadi, chunki hozirgi kunda bu ko'rsatkich bemorlarning aksariyat guruhlarida 50 foizdan pastligicha qolmoqda.

Kalit so'zlar: nerv anoreksiyasi, nerv bulimiyasi, ovqatlanish xulq-atvori buzilishi (OXB), psixologik determinantal, kognitiv-xulq-atvor terapiyasi (CBT-E), o'zlikni anglash (Men-konsepsiyasi), tana vazni indeksi (BMI), oila asosidagi terapiya (FBT), neyrobiologiya, komorbidlik, EAT-26 testi.

Abstract: The objective of this study is to conduct a profound analysis of the psychological mechanisms, risk factors, and effectiveness of modern treatment methods for anorexia nervosa and bulimia. A meta-analysis of representative sample data was used as the methodological basis, including the ABCD (11,721 children) and NCS-A (10,123 adolescents) studies, as well as an assessment of the psychometric characteristics of the EAT-26 test, which determines attitudes toward eating. The results show that these disorders are associated with a lack of self-awareness, impaired emotional regulation, and perfectionism. At the same time, cognitive-behavioral therapy (CBT-E) demonstrates the highest effectiveness in bulimia, whereas anorexia requires a comprehensive and interdisciplinary approach. It was concluded that early diagnosis and correction of attachment disorders are decisive factors in reducing the high mortality rate associated with these pathologies. The study also emphasizes the need to integrate neurobiological and psychosocial models to improve long-term remission, as this indicator currently remains below 50% in most patient groups.

Key words: anorexia nervosa, bulimia nervosa, eating disorders (ED), psychological determinants, cognitive behavioral therapy (CBT-E), self-concept, body mass index (BMI), family-based treatment (FBT), neurobiology, comorbidity, Eating Attitudes Test (EAT-26).

Аннотация: Целью данного исследования является глубокий анализ психологических механизмов, факторов риска и эффективности современных методов лечения нервной анорексии и булимии. В качестве методологической основы использовался мета-анализ данных репрезентативных выборок, включая исследования ABCD (11 721 ребенок) и NCS-A (10 123 подростка), а также оценка психометрических характеристик теста EAT-26, определяющего отношение к питанию. Результаты показывают, что в основе этих расстройств лежат дефицит самосознания, нарушение эмоционально-чувственной регуляции и перфекционизм. В то время как когнитивно-поведенческая терапия (CBT-E) демонстрирует наибольшую эффективность при булимии, анорексия требует комплексного, междисциплинарного подхода. Сделан вывод о том, что ранняя диагностика и коррекция нарушений ассоциации являются решающим фактором снижения высокой смертности, связанной с данными патологиями. В исследовании также подчеркивается необходимость интеграции нейробиологических и психосоциальных моделей для улучшения отдаленной ремиссии, поскольку в настоящее время этот показатель остается ниже 50 % в большинстве групп пациентов.

Ключевые слова: нервная анорексия, нервная булимия, расстройства пищевого поведения (РПП), психологические детерминанты, когнитивно-поведенческая терапия (CBT-E), концепция "Я", индекс массы тела (ИМТ), семейная терапия, нейробиология, коморбидность, тест отношений к приему пищи (EAT-26).

KIRISH

Ovqatlanish tartibi buzilishlari (OTB), xususan, nerv anoreksiyasi (NA) va nerv bulimiyasi (NB) – ovqat iste'moli, vazn va tana qiyofasiga nisbatan destruktiv munosabat bilan tavsiflanuvchi jiddiy ruhiy kasalliklardir. Bu holat jismoniy va ruhiy salomatlik uchun halokatli oqibatlariga olib keladi.

Parhezdagi vaqtinchalik o'zgarishlardan farqli o'laroq, ushbu holatlar surunkali kechadi va ko'pincha hayot uchun xavf tug'diradi. OTBni o'rganishning ilmiy ahamiyati bu kasalliklarda o'lim darajasining o'ta yuqoriligi bilan belgilanadi: anoreksiya barcha ruhiy kasalliklar orasida o'lim ko'rsatkichi bo'yicha opioidlarning me'yordan ortiq qabul qilinishidan keyingi ikkinchi o'rinda turadi. O'lim holatlari ko'pincha ozib ketish tufayli kelib chiqqan yurak-qon tomir asoratlari yoki o'z joniga qasd qilish bilan bog'liq bo'ladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Tarixan anoreksiyaning ildizlari XII-asrga, ya'ni ovqatdan voz kechish diniy zohidlik bilan bog'langan davrlarga borib taqaladi, biroq tibbiy tashxis sifatida u faqat 1873-yilda ser Uilyam Gall tomonidan ta'riflangan. Bulimiya esa alohida nozologik birlik sifatida yanada kechroq – 1970-yillarning oxirida ajratilgan. Bugungi kunda bu buzilishlar biopsixiqtimoii model asosida tushuniladi: unda biologik moyillik (genetika, miya kimyosi) psixologik omillar (perfeksionizm, o'ziga past baho berish) va ijtimoiy bosim (ozg'inlikni ulug'lash, ommaviy axborot vositalari ta'siri) bilan chambarchas bog'lanib ketadi.

Ovqatlanish buzilishlarining asosiy xavfi shundaki, bemorlar ko'pincha uyat yoki aybdorlik hissi tufayli alomatlarini yashirib, o'z holatining jiddiyligini anglamaydi. Anoreksiyadagi surunkali ochlik miyada tarkibiy o'zgarishlarga sabab bo'ladi, bu esa, o'z navbatida, fikrlashning turg'unligi va hissiy sayozlikka olib kelib, sog'ayish jarayonini murakkablashtiradi. Xavf guruhlari asosan o'smir yoshdagi (12-25 yosh) ayollarni o'z ichiga olsa-da, so'nggi yillarda erkaklar, shuningdek, LGBT+ hamjamiyatlari orasida kasallanish holatlari ortib bormoqda. Ularda ovqatlanish buzilishlarining rivojlanish xavfi getero seksual tengdoshlariga qaraganda uch baravar yuqoridir. Kasallik oqibatlari organizmning deyarli barcha tizimlariga ta'sir qiladi: suyak zichligining pasayishi (osteoporoz) va anemiyadan tortib, buyrak yetishmovchiligi hamda yurak to'xtashigacha.

Ushbu ishning maqsadi – klinik ma'lumotlar va o'zlikni anglashning zamonaviy nazariy modellarini tahlil qilish asosida nerv anoreksiyasi va nerv bulimiyasining psixologik determinantlari, differensial-dagnostik mezonlari hamda isbotlarga asoslangan terapiya usullari (CBT-E, IPT, FBT) samaradorligini batafsil o'rganishdan iborat.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotning metodologik asosi bir nechta yirik loyihalar va klinik sinovlar ma'lumotlarini sintez qilishga tayanadi. Empirik tahlil asosini quyidagilar tashkil etdi: populyatsion tadqiqotlar – 11 875 nafar 9-10 yoshli bolani qamrab olgan "O'smirlar miyasining kognitiv rivojlanishi" (Adolescent Brain Cognitive Development, ABCD) tadqiqoti ma'lumotlari tahlil qilindi. Ulardan 11 721 nafar ishtirokchining ovqatlanish xulq-atvori buzilishlari (OXB) bo'yicha to'liq ma'lumotlari mavjud edi.

Shuningdek, 10 123 nafar 13-18 yoshli o'smirlar o'z ichiga olgan Tengdoshlar bilan milliy tadqiqot (NCS-A) materiallaridan foydalanildi. Uzunlamasına (longitudinal) klinik kuzatuvlarda davolash boshlanganidan so'ng 24 oy davomida OXBga chalingan 114 nafar o'smirlarning sog'ayish trayektoriyasi o'rganildi. Psixometrik usullarda eng keng qo'llaniladigan skrining vositasi bo'lgan Ovqatlanish odatlari testi (EAT-26) samaradorligi baho-landi.

Test uchta quyi shkalani o'z ichiga oladi: "Parhez" (ozg'inlikka patologik intilishni baholash), "Bulimiya va ovqat bilan mashg'ullik" (haddan tashqari ko'p yeyish va tozalanish sikllari) hamda "Oral nazorat" (o'z-o'zini cheklash va ijtimoiy bosim). Differensial diagnostikada anoreksiya (cheklangan va tozalanish turi) hamda bulimiya kichik turlarini bir-biridan farqlash uchun DSM-5 mezonlari qo'llanildi. $BMI = \frac{kgm}{m^2}$ BMI=2kg formulasi bo'yicha hisoblangan tana vazni indeksiga (BMI) alohida e'tibor qaratildi.

O'smirlar uchun yosh me'yorlaridan foydalanildi, bunda vaznning ideal ko'rsatkichdan 15 % va undan ko'proqqa kamayishi kritik chegara deb hisoblandi. Statistik qayta ishlashda ijtimoiy-demografik omillarga bog'liq holda OXB rivojlanishi imkoniyatlar nisbatini (IN) aniqlash uchun logistik regressiyadan hamda EAT-26 bandlarining validligini baholash uchun Rash modelidan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Epidemiologik ma'lumotlar yoshlar o'rtasida ovqatlanish tartibi buzilishlari (OTB) keng tarqalganini tasdiqlaydi hamda jinsiy va ijtimoiy jihatdan muhim qonuniyatlarni ochib beradi. NCS-A tadqiqoti natijalariga ko'ra, mazkur buzilishlarning umr davomidagi tarqalishi quyidagicha taqsimlangan:

1-jadval: Ovqatlanish xulqi buzilishlarining umr davomidagi va so'nggi 2 haftadagi tarqalish ko'rsatkichlari

Buzilish turi	Umr davomidagi tarqalishi (%)	So'nggi 2 haftadagi tarqalishi (%)
Asabiy anoreksiya (AN)	0.3%	0,05%
Asabiy bulimiya (BN)	0.9%	0,05%
Xurujsimon haddan tashqari ko'p yeyish (BED)	1.6%	0.66%

ABCD tadqiqotida ishtirok etganlar orasida sotsiodemografik prediktorlar tahlili shuni ko'rsatdiki, OTB rivojlanishi xavfi to'liqsiz oilalardagi ($OR = 2.88$) va iqtisodiy nochorlik indeksi yuqori bo'lgan oilalardagi ($OR = 1.45$) bolalarda yuqoriroqdir. Qizig'i shundaki, 9–10 yoshdagi o'g'il va qiz bolalar o'rtasida kasallikning tarqalishida sezilarli farqlar aniqlanmagan. Bu esa jinslar o'rtasidagi tafovut keyinroq, ya'ni balog'at davrida kuchayishidan dalolat beradi. 114 nafar o'smirning klinik monitoringi davomida anoreksiyaning cheklovchi turi 69.6 % holatda, tozalovchi turi esa 17.4 % holatda uchrashi aniqlangan.

Davolash boshlanishidagi o'rtacha tana vazni indeksi (TVI) = 16.1 kg/m^2 ni tashkil etgan, bu esa organizmning o'ta holsizlanish holatiga mos keladi. 24 oy davomidagi sog'ayish dinamikasi: to'liq sog'ayish – bemorlarning 13.8 % ida; qisman sog'ayish – bemorlarning 29.2 % ida; tashxisning saqlanib qolishi yoki boshqa shaklga o'tishi (krossover) – 50 % dan ortiq holatda kuzatilgan. EAT-26 validatsiyasi natijalari 20 ballik chegara klinik guruhlarini aniqlash uchun sezgir ekanligini ko'rsatdi, ammo ortiqcha vaznga ega shaxslarda bulimiya va ODQni aniqlash uchun 11 ballik chegara samaraliroqdir.

ODQda ruhiy buzilishlarning komorbidligi: depressiya va affektiv buzilishlar – 90 % gacha; xavotirli buzilishlar – 67 %; obsessiv-kompulsiv buzilish (OKB) – 10–35 %; psixofaol moddalarni suiiste'mol qilish – bulimiyaga chalingan bemorlarning 30 % igacha qismida kuzatiladi.

Psixologik va neyrobiologik mexanizmlar muhokamasi

Anoreksiya va bulimiyada "Men-konsepsiyasi"ning psixologik modeli. ODQ rivojlanishining eng fundamental nazariyalaridan biri "Men" tanqisligi modelidir ("Theory of the Self"). Bu yondashuvga ko'ra, anoreksiya ongning o'z-o'zini tashkil etishining buzilishi sifatida ko'riladi. Bemorlarda "Men"ning ikki jihati buzilganligi kuzatiladi:

1. **Sinxron "Men"** – muayyan vaqtda o'zini "o'zi" sifatida his qilish qobiliyati. NAgacha chalingan bemorlar ko'pincha o'z tanasining sezgilari va his-tuyg'ularidan chuqur begonalashganini aytishadi. Tana subyekt ("men o'z tanamman") sifatida emas, balki nazorat qilinishi, jazolanishi yoki o'zgartirilishi kerak bo'lgan obyekt sifatida qabul qilinadi.
2. **Diaxron "Men"** – o'z shaxsiyatining vaqt o'tishi bilan uzluksizligini his etish. Och yurish va nazorat marosimlari vaqtini "muzlatib qo'yish" hamda o'tmish tajribasini joriy shaxsiyatga singdirish qiyinchiliklaridan qochish usuli bo'lib xizmat qiladi. Bulimiyada "Men" tanqisligi hissiy idoraning buzilishi orqali namoyon bo'ladi. Ko'p yeb yuborish xurujlari bolalikdagi beqaror mehr-muhabbat bilan bog'liq og'riqli ichki kechinmalardan "og'riqsizlantirish" mexanizmi bo'lib xizmat qiladi. Anoreksiyaga chalinganlardan farqli o'laroq, bulimiyadan aziyat chekuvchi bemorlar ko'pincha yuqori darajada impulsiv bo'lib, bu holat "o'zini tuta olmaslik – tozalanish" sikllariga olib keladi.

Oila va mehr-muhabbatning o'rni

Tadqiqotlar ona va bola o'rtasidagi ilk o'zaro munosabatning (attachment) o'ta muhim rolini ta'kidlaydi. Agar kattalardan biri go'dakning hissiy holatlarini to'g'ri aks ettira olmasa, go'dakda "Soxta Men" shakllanadi. O'smirlilik davrida mustaqillikka ehtiyoj kuchayganida, bunday bolalar o'z irodasini namoyon etishning yagona yo'li sifatida vaznni nazorat qilishdan foydalana boshlaydi. Genetik omillar ham salmoqli hissa qo'shadi. Birinchi darajali qarindoshlarda ovqatlanish tartibining buzilishi mavjudligi shaxsiy xavfni bir necha barobar oshiradi. Biroq genetik hukm emas; u ko'proq "zarardan qochish" (harm avoidance) va perfektsionizm kabi fe'l-atvor xususiyatlarini belgilab beradi. Bu xususiyatlar noqulay muhit sharoitida (vazn tufayli zo'ravonlik, maktabni o'zgartirishdagi stress) ovqatlanish tartibining buzilishiga aylanib, mustahkamlanib qoladi.

Neyrobiologik jihatlar: "Ochlik holatidagi miya"

Asabiy anoreksiya miyaning funksional faoliyatida o'ziga xos o'zgarishlarga sabab bo'ladi. Tadqiqotlar tinchlik holati tarmog'idagi (DMN), ayniqsa, prekuneus, belbog' burmasi va orolcha bo'lagi sohalaridagi buzilishlarni ko'rsatmoqda. Bu sohalar tana signallarini integratsiya qilish va o'z-o'zini anglashni shakllantirish uchun mas'uldir. Oziqlanishning yetarli emasligi (malnutritsiya) serotonin va dofamin darajasining pasayishiga olib keladi, bu esa o'z navbatida xavotirni kuchaytirib, bemor xulq-atvorining o'ta qotib qolgan holatga kelishiga sabab bo'ladi. Vaqt o'tishi bilan bu illatli doirani yuzaga keltiradi: xavotir nazorat qilishga (och qolishga) ehtiyoj

tug'diradi, ochlik esa miyani shunday o'zgartiradiki, natijada moslashuvchan fikrlash va patologik odatlardan voz kechish qobiliyati yo'qoladi.

Terapevtik strategiyalar va ularning samaradorligi

Zamonaviy klinik psixologiya bir necha darajadagi aralashuv usullarini taklif etadi. Isbotlanganlik darajasi bo'yicha Kristofer Feyrbern tomonidan ishlab chiqilgan CBT-E (Kuchaytirilgan kognitiv-xulq-atvor terapiyasi) yetakchilik qiladi. Bu model "transdiagnostik" hisoblanadi, ya'ni ovqatlanish xulq-atvori buzilishining barcha turlariga qo'llash mumkin.

CBT-E ning asosiy modullari quyidagilarni o'z ichiga oladi: ovqatlanish tartibini me'yorlashtirish (taom porsiyalarini o'lchamasdan muntazam ovqatlanish); asosiy kognitiv buzilish sifatida "tashqi ko'rinish va vazndan haddan tashqari tashvishlanish" bilan ishlash; tashqi omillarga e'tibor qaratish: perfeksionizm, o'ziga past baho berish va shaxslararo munosabatlardagi qiyinchiliklar.

Bulimiyada CBT-E samaradorligi taxminan 50 % holatda to'liq remissiyaga erishish imkonini beradi. Anoreksiyada esa natijalar ancha kamtarona bo'lib, bu davolanishga qarshilikning yuqori darajasi (kasallikning ego-sintonligi) bilan bog'liq.

Boshqa samarali usullar: FBT (Oila asosidagi terapiya) – anoreksiyaga chalingan o'smirlarni davolashda birinchi tanlov terapiyasi sifatida tan olingan

"Maudsley" usuli. Bu usulda bolaning vazni me'yoriga qaytguniga qadar uning ovqatlanishi uchun to'liq mas'uliyatni ota-ona o'z zimmasiga oladi;

DBT (Dialektik xulq-atvor terapiyasi) – bulimiyaga xos bo'lgan kuchli emotsional disregulyatsiya va o'z-o'ziga zarar yetkazuvchi xatti-harakatlar namoyon qiladigan bemorlar uchun qo'llaniladi;

CRT (Kognitiv remediatsiya terapiyasi) – mayda detallarga (kaloriyalarga) berilib ketish o'rniga, kognitiv moslashuvchanlikni va "umumiy manzara"ni ko'ra olish qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan.

Diagnostik krossover muammosi. So'nggi yillardagi muhim kashfiyotlardan biri OMY tashxislarining beqarorligi tan olinishi bo'ldi. Yetti yil davomida anoreksiyaga chalingan bemorlarning yarmidan ko'pi cheklovchi turdan tozalovchi turga o'tadi, uchdan bir qismi esa to'laqonli bulimiyaga chalinadi. Bu Fairburnning barcha OMYlar umumiy psixologik asosga ega ekanligi, faqatgina o'ziga xos simptomlar vaqt o'tishi bilan o'zgarib borishi haqidagi nazariyasini tasdiqlaydi.

XULOSA

O'tkazilgan tahlillar asosida quyidagi umumiy xulosalarni keltirish mumkin:

1. Asabiy anoreksiya va bulimiya shunchaki ovqatlanish bilan bog'liq muammolar emas, balki "Men"likning shakllanishi buzilishi va emotsional o'z-o'zini boshqarish qobiliyatining yetishmovchiligi bilan bog'liq murakkab psixopatologiyalardir.
2. Komorbidlik darajasining yuqoriligi (depressiya bilan birga uchrashi 90 % gacha) OMY va unga yo'ldosh ruhiy holatlarni bir vaqtning o'zida davolash zaruratini yuzaga keltiradi.
3. Vazn tufayli bullingga uchrash va ijtimoiy tarmoqlardagi go'zallik standartlarini o'zlashtirish kabi ijtimoiy omillar genetik moyilligi mavjud shaxslarda trigger vazifasini o'taydi.
4. KBT-E kattalar uchun terapiyaning oltin standarti bo'lib qolayotgan bo'lsa, oilaviy terapiya (FBT) o'smirlarda yuqoriroq natijalarni ko'rsatmoqda.
5. Maktablarda EAT-26 kabi vositalardan foydalangan holda erta skrining dasturlarini joriy etish zarur, chunki o'z vaqtida aralashuv prognozini sezilarli darajada yaxshilaydi va kasallikning surunkali tus olish ehtimolini kamaytiradi.

Professional hamjamiyatga nafaqat vaznni tiklashga (bu zarur, ammo yetarli bo'lmagan shartdir), balki bemor avtonomiyasini chuqur psixologik tahlil qilish, uning kognitiv buzilishlarini tuzatish hamda tana o'lchamlariga bog'liq bo'lmagan o'z-o'zini baholashini mustahkamlashga e'tibor qaratish tavsiya etiladi. OYT bilan bog'liq o'lim holatlari zamonaviy tibbiyot uchun jiddiy muammo bo'lib qolmoqda va faqat psixolog, psixiatr hamda terapevtlarni birlashtirgan multidissiplinar yondashuvigina mavjud statistikani o'zgartira oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Fairburn, C. G. (2008). Cognitive Behavior Therapy and Eating Disorders.
2. Garner, D. M., & Garfinkel, P. E. (1979). The Eating Attitudes Test.
3. Bruch, H. (1982). Anorexia nervosa: Therapy and theory.
4. American Psychiatric Association. (2013). DSM-5.
5. Treasure, J., et al. (2010). Eating disorders.
6. Skårderud, F. (2007). Eating disorders and the self.
7. Rozzell, J., et al. (2019). ABCD Study results.
8. Merikangas, K. R., et al. (2010). NCS-A Prevalence.
9. Northoff, G. (2015). Brain and Self.
10. Tasca, G. A., & Balfour, L. (2014). Attachment and eating disorders.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(4)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.